

ше увійти в єврозону. На тлі інших країн Східної Європи Польща здавалася "островом стабільності". Коли більшості сусідів торкнулася гостра рецесія, у Польщі зростання економіки стабілізувалося на позначці 0,5 % ВВП, що вважалося успіхом. До того ж польська економіка опирається на міцний фундамент. Попередні уряди встигли здійснити певні реформи бюджетно-податкової системи, хоча це відбувалося поступово й непомітно.

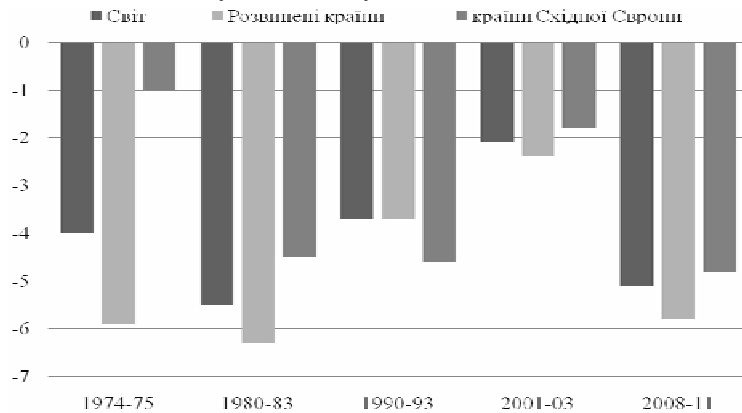

Рис. Кумулятивні втрати країн в умовах світових криз, %, [9]

Однією з проблем країн Східної Європи є залежність від світових економічних циклів, яка значно впливає на динаміку ВВП. У період світових економічних криз (середина 70-х років, початок 80-х, початок 90-х, 2008-2009 рр.) темпи зростання країн Східної Європи також знижувалися, однак, як показує досвід загалом зазнавали менших втрат від кризи, ніж розвинені країни (рис.). Внаслідок кризи 1990-1993 рр. країни Східної Європи постраждали сильніше, ніж розвинені економіки, а щодо сучасної кризи, то очікується падіння виробництва у країн Східної Європи на рівні менше 5 %, за прогнозованих втрат розвинених країн близько 6 %. Побоювання інвесторів щодо ризику дефолту багатьох ринків країн Східної Європи різко зросли після фінансового краху Ісландії, коли інвестиційні фонди практично припинили вкладати гроші в подібні країни. Ринок оцінює ризик дефолту для таких країн, як Україна й Ісландія у 80 % і вище, оскільки банківські системи цих країн зазнають дедалі більшого тиску через кредитну кризу [10].

Література

1. Любченко Н.Л. Економічна стабільність як економічна категорія / Н.Л. Любченко // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук.-техн. праць. – Хмельницький : Вид-во Хмельницького НУ. – 2007. – № 6. – С. 269-272.
2. Штангерт А.М. Антикризисное управление предприятием : навч. посібн. / А.М. Штангерт, О.І. Копилок. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 335 с.
3. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємства : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гриню та ін. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2006. – 491 с.
4. Іванюта С.М. Антикризисное управление : навч. посібн. / С.М. Іванюта. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 288 с.
5. Kitchin J. Cycles and Trends in Economic Factors / J. Kitchin // Review of Economics and Statistics. – 1923. – № 5 (1). – P. 10-16.

6. Красавина Л.Н. Международный кредит: формы и условия / Л.Н. Красавина, А.Л. Смирнов. – М. : Изд-во ЮНИТИ. 2003. – 327 с.
7. Berglof E. Transition in Crisis? / Erik Berglof // Project Syndicate. – 2009. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.project-syndicate.org/commentary/berglof4/English>. 24.02.2010 p.
8. World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. – International Monetary Fund Press, 2009. – 791 p.
9. Global Economic Slump Challenges Policies / WEO Update. – January 28, 2009. – 6 p.
10. Країни, що розвиваються бояться дефолта. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.novynar.com.ua/>.

Яким О.Б., Боднар І.Р. Влияние мирового финансового кризиса на экономическое развитие стран Восточной Европы

Исследованы проблемы возникновения мирового финансового кризиса в странах Восточной Европы. Вследствие последнего финансового кризиса ожидается падение производства в странах Восточной Европы на уровне менее 5 %. Наиболее удачным выходом из кризиса является политика стран Польши и Словакии.

Ключевые слова: кризис, мировой финансовый кризис, Восточная Европа.

Yakym O.B., Bodnar I.R. Influence of world financial crisis on economic development of countries of East Europe

The problems of the global financial crisis in Eastern Europe are examined in the article. After last financial crisis expected fall in production in Eastern Europe less then 5 %. The most successful policies of exit of the crisis is the policy of Poland and Slovak Republic.

Keywords: crisis, global financial crisis, Eastern Europe.

УДК 336.76

Доц. І.Ф. Ясіновська, канд. екон. наук;
студ. К.В. Ситник – Львівська державна фінансова академія

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто актуальні проблеми інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та економіки країни загалом. Здійснено аналіз тенденцій інвестиційних процесів в Україні. Запропоновано систему заходів, що сприятимуть залученню інвестицій у вітчизняну економіку.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний потенціал, суб'єкти господарювання, інвестиції в основний капітал, прями іноземні інвестиції.

Постановка проблеми. Сучасні глобалізаційні процеси, властиві світовій економіці, вимагають від кожної держави пошуку альтернатив та напрямів забезпечення власного економічного зростання. Необхідною передумовою останнього є сформованість інвестиційного та фінансового потенціалу країни.

Вагомим чинником сприяння виходу України на світові ринки, підвищення показників фінансово-господарської діяльності окремих суб'єктів господарювання, економіки регіонів та країни загалом є створення сприятливого інвестиційного клімату. Від інтенсивності та результативності інвестиційних процесів у країні залежить успішний розвиток її економіки. Тому особливої актуальності набувають питання, що пов'язані з дослідженнями умов створення сприятливого інвестиційного клімату, залученням інвестицій та ефективністю їх використання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та економіки загалом присвячені праці багатьох вчених-економістів. Так, протягом останніх років над дослідженням цього питання працювали: О.Ю. Акименко, І.Р. Боднар, М.П. Бутко, В.С. Марцин, О.О. Маслак, І.В. Олександренко, Р.М. Скриньковський, Н.Р. Стасюк, Г.І. Фролова та інші.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження та аналіз найактуальніших і найважливіших проблем інвестиційної привабливості економіки країни.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний потенціал країни, як і фінансовий, перебуває під впливом різних факторів та характеризується низкою макроекономічних показників таких, як темпи економічного зростання, рівень інфляції, споживчий попит населення, рівень зайнятості, норма прибутку, ставки за кредитними ресурсами, а також наявністю і структурою факторів виробництва, рівнем розвитку інфраструктури, конкурентними перевагами держави, її роллю у світовій торгівлі та міжнародному поділі праці тощо.

Інвестиційні пріоритети реформування та розвитку здатні забезпечити подальшу динаміку та конкурентоспроможність усієї економіки. Головна проблема інвестиційного розвитку – джерела інвестицій. Інвестиційний потенціал України зумовлений її географічними і кліматичними особливостями, а також обсягом внутрішнього споживчого ринку, рівнем кваліфікації вітчизняних трудових ресурсів та можливостями національних основних галузей. Географічне розташування дає Україні унікальні можливості для створення потужних транспортних коридорів, що зв'язують Захід і Схід. Розвиток цього комунікаційного проекту може привернути значні суми інвестицій у економіку країни. Для цього потрібна внутрішня політична стабільність і законодавство, що захищає інтереси інвестора. В умовах продовольчої кризи, що насувається, потенціал українського агропромислового комплексу надзвичайно цікавий для провідних фінансових компаній.

Внутрішні інвестиційні можливості держави поки що обмежені. Зокрема на території нашої країни, за Законом України "Про інвестиційну діяльність", інвестиції можуть здійснюватись в таких формах:

- часткова участь у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств;
- створення підприємств, що цілковито належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю;
- придбання нерухомого чи рухомого майна шляхом прямого одержання майна та майнових комплексів або у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів;
- придбання самостійно чи за участі українських юридичних або фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України;
- придбання інших майнових прав;
- господарська (підприємницька) діяльність на основі угод про розподіл продукції;

- інші форми, які не заборонені законами України, зокрема без створення юридичної особи на підставі договорів із суб'єктами господарської діяльності України.

Основною правовою формою здійснення інвестицій є договір. Тому під час здійснення інвестиційної діяльності застосовуються норми договірного права, зокрема щодо власне інвестиційних договорів, засновницьких договорів, договорів купівлі-продажу, угод про розподіл продукції тощо. Україна, згідно із Законом України "Про інвестиційну діяльність", гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвестори, зокрема й іноземні, забезпечені рівноправним режимом, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачено умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. Обов'язковою умовою здійснення інвестицій є державна реєстрація іноземних інвестицій. Для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами України. Окремо варто зазначити, що майно, що ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями або відповідно до укладених договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність (крім товарів для реалізації або власного споживання) звільняється від обкладення митом у порядку, встановленому Законом України "Про режим іноземного інвестування".

В Україні створена та функціонує розгалужена інвестиційна інфраструктура: фондові, товарні та універсальні біржі, депозитарії, зберігачі, реєстратори, інформаційно-консультаційні центри, банки, інноваційні та інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, агентства розвитку бізнесу, технологічні та науковий парки, науково-консультаційні центри інвестицій і міжнародного бізнесу, небанківські фінансово-кредитні установи, торговці цінними паперами, інститути спільного інвестування і компанії з управління активами, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії.

Для кращого розуміння існуючих проблем, пов'язаних з інвестиційною привабливістю економіки, здійснимо аналіз тенденцій інвестиційних процесів в Україні. Так, у 2009 р. приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни з урахуванням його переоцінки, втрат і курсової різниці становив 4,3 млрд дол. США, тобто 69,4 % рівня 2008 р.

Загалом в економіку України станом на 1 січня 2010 р. інвестиції надійшли зі 125 країн світу. Основними країнами-інвесторами є: Кіпр – 8 593,2 млн дол. США, Німеччина – 6 613,0 млн дол. США, Нідерланди – 4 002,0 млн дол. США, Російська Федерація – 2 674,6 млн дол. США, Австрія – 2 604,1 млн дол. США, Сполучене Королівство – 2 375,9 млн дол. США, Франція – 1 640,1 млн дол. США, Сполучені Штати Америки –

1 387,1 млн дол. США, Віргінські Острови – 1 371 млн дол. США, Швеція – 1 272,3 млн дол. США.

Незважаючи на світову фінансову кризу, станом на 1 січня 2010 р. в економіку України іноземні інвестори вклали 40 026,8 млрд дол. Інвестиційна привабливість України зростає, проте, порівняно з іншими країнами світу, цей показник є одним із найнижчих. Прямі інвестиції забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій та науково-технічній кооперації, слугують джерелом капіталовкладень у формі сучасних засобів виробництва. Іноземний капітал сьогодні особливо необхідний у тих сферах економіки, активізація яких допоможе вивести її з кризового стану [1, с. 62].

Значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено в промислових підприємствах – 23,0 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну. Серед галузей переробної промисловості істотні обсяги інвестицій здійснено у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів, хімічну та нафтохімічну промисловість, машинобудування. У фінансових установах акумульовано 21,0 % обсягу прямих інвестицій, ще 10,6 % – у підприємствах торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку, а також 10,2 % – в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям.

Найбільш привабливими для інвесторів є традиційні галузі економіки. Це, передусім металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість. Разом із тим, дедалі більше привертають увагу інвесторів такі галузі, як автомобільна промисловість, споживча електроніка, високі технології, вітроенергетика, сонячна енергетика, виробництво біопалива, телекомунікації, логістика і деякі інші. Світовий банк оцінює потреби України в інвестиціях більш ніж у 100 млрд дол. США.

Зокрема аналізуючи динаміку інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності за 2001-2009 рр. у фактичних цінах, ми бачимо, що рівень інвестицій в основний капітал різних сфер економіки набув свого максимального значення у період 2007-2008 рр. Зокрема, максимальні суми інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство та діяльність транспорту та зв'язку надійшли у 2008 р. – 233081 млн грн. та 32558 млн грн відповідно. Найбільший обсяг інвестицій в основний капітал було здійснено у промисловість знову ж таки 2008 р. у сумі 76618 млн грн. Спостерігається різке зменшення інвестицій у основний капітал різних сфер економіки у 2009 р., що зумовлене, насамперед економічною кризою, яка завдала удару по світовій економіці.

Аналізуючи динаміку інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування, ми можемо бачити, що 63,3 % всіх інвестицій складають інвестиції з власних коштів підприємств та організацій, наступну позицію займають кредити банків – 14,2 %, і лише 4,5 % – це кошти іноземних інвесторів. Проблема дефіциту інвестицій в економіку України поглиблюється диспропорціями у регіональному розвитку коштом нерівномірного розміщення ін-

вестиційних ресурсів. Порівнюючи інвестиції в основний капітал за регіонами за 2000-2009 рр., ми бачимо, що у 2000 р. найбільший обсяг інвестицій був здійснений у м. Київ (3809 млн грн) та Дніпропетровську обл. (2252 млн грн), а найменший – м. Севастополь (129 млн грн), Чернівецьку обл. (141 млн грн). У 2009 р. найбільші суми інвестицій в основний капітал надійшли в м. Київ (28228 млн грн.), Дніпропетровську обл. (13254 млн грн), Донецьку обл. (12985 млн грн.), а найменший обсяг інвестицій у м. Севастополь (1487 млн грн.), Тернопільську обл. (1428 млн грн).

Головними причинами такої ситуації є невизначеність потенціалу регіонів України, неналежне його використання та недосконалість державного управління стратегічним розвитком інвестиційного потенціалу регіонів України. Для вирішення зазначених проблем необхідно з'ясувати низку теоретико-методологічних питань, які стосуються підходів до визначення, оцінки та розробки механізмів реалізації інвестиційного потенціалу регіонів України. Держава за допомогою методів економічного регулювання повинна цілеспрямовано впливати не лише на формування внутрішніх та приплив зовнішніх інвестицій, а й створити умови для їх спрямування у реальний сектор економіки, формувати в Україні сприятливе інвестиційне середовище [2, с. 79].

Висновки. Активізація ринкових перетворень в регіональній економіці, модифікація механізмів та інструментів державного управління регіональним розвитком, зміна системи взаємодії органів місцевої влади потребує пошуку оптимальних управлінських моделей, заснованих на принципі партнерства держави та її регіонів. Попри якісні зміни, що відбулися у системі управління регіональним розвитком, політиці держави у цій сфері бракує системності, виваженості та дієвості.

Програма економічних реформ України на 2010-2014 рр., яка розроблена Комітетом з економічних реформ при Президентові України й активно обговорюється, у сфері залучення інвестицій передбачає:

- створення на окремих територіях спеціальних режимів залучення інвестицій (розвиток логістичної й комунікаційної інфраструктури на територіях, визначених як пріоритетні для інвестування; створення на місцях "єдиного інвестиційного вікна", на яке буде покладена функція взаємодії з органами влади в інтересах інвесторів, насамперед тих, які реалізують інноваційні й інфраструктурні проекти з одержання ліцензій, дозволів, погоджень, вирішення земельних питань тощо; стимулювання створення територій компактного розміщення бізнесу – кластерів з розвинутою інфраструктурою й заздалегідь підготовленими пакетами дозволів для початку діяльності).
- створення єдиного органу зі сприяння залученню інвестицій, територіальні органи якої здійснюватимуть взаємодію між інвесторами й органами влади, а також вживатимуть заходів щодо комплексного супроводу проектів, що вимагають залучення іноземних інвестицій.

Найважливішим напрямом інституціональних перетворень в Україні має стати формування нового бачення мети, завдання та реалізації державної політики стратегічного розвитку інвестиційного потенціалу регіонів.

Література

1. Боднар І.Р. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну на сучасному етапі / І.Р. Боднар // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 62-70.

2. Марцин В.С. Значення іноземного інвестування для інтегрування України в світовий економічний простір в умовах глобалізації / В.С. Марцин // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 75–79.

3. Статистичний щорічник України за 2009 рік : стат. зб. – К. : Держком. статистики України, 2010. – 202 с.

Ясиновская И.Ф., Ситник К.В. Актуальные проблемы улучшения инвестиционной привлекательности экономики Украины

Рассмотрены актуальные проблемы инвестиционной привлекательности субъектов ведения хозяйства и экономики страны в целом. Осуществлен анализ тенденций инвестиционных процессов в Украине. Предложена система мероприятий, которые будут способствовать привлечению инвестиций в отечественную экономику.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционный потенциал, субъекты ведения хозяйства, инвестиции в основной капитал, прямые иностранные инвестиции.

Yasinovska I.F., Sytnyk K.V. Actually problems of investment attractiveness improvement of economy of Ukraine

Actually problems of investment attractiveness of manage and economy subjects of country on the whole are considered. The analysis of investment processes tendencies in Ukraine is carried. The system of measures, which will be instrumental in bringing in of investments in a domestic economy, is offered.

Keywords: investments, investment attractiveness, investment potential, subjects of manage, investment, are in the fixed assets, direct foreign investments.

УДК 338.24

Аспір. Л.М. Федак¹ – НУ "Львівська політехніка"

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ

Обґрунтовано розгляд управління запасами підприємства як конкретної функції менеджменту, яке видається на основі загальних функцій. Розглянуто планування запасів підприємства, організування складського господарства, мотивування працівників складського господарства, контролювання запасів на підприємстві та регулювання запасів за допомогою усунення недоліків. Досліджено місце управління запасами в системі управління підприємством.

Ключові слова: управління, управління запасами, функціональний підхід.

Постановка проблеми. Ринкові відносини, що формуються в Україні, вимагають радикальних змін у всіх напрямках діяльності. Особливо це стосується продукуючих галузей економіки. Підприємства впорядковують виробничі та реалізаційні процеси, застосовуючи нові технології, економніше використовуючи ресурси, матеріали, деталі, комплектування та покращуючи процеси реалізації. Важливе значення для підприємства мають запаси, що є як чинником ефективного функціонування, так і елементом мобілізації фінансових ресурсів. Актуальним постало питання ефективного управління запасами.

Управління запасами досить часто розглядається з позиції логістичного підходу на основі різноманітних методів управління (ABC-XYZ аналіз, система ІТТ, ЕОQ та ін.). Процес розглядається на основі планування запасів

та контролю, проте не враховують такі важливі складові управління, як: організування, мотивування та регулювання помилок. Тому доцільно процес управління запасами розглядати як конкретну функцію менеджменту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить, що управління запасами підприємства ґрунтується на теоретичних засадах, які розробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Є.В. Крикавський, О.М. Тридід, Т.О. Колодизева, І.П. Голофаєва, В.В. Глухов, В.В. Лукинський, Р.Р. Ларина, В.Л. Пилюшенко, В.Н. Амитан, О.Р. Яремко, Л.М. Киба, Р.Л. Савон, О.А. Карпенко, В.Л. Мякушко, О.М. Куницька, Є.В. Мержисівська, В.Є. Качуровський, В.П. Чайковська, О.В. Посилкіна, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, О.В. Доровський, Г.В. Кубасова, С.О. Огієнко, І.П. Дзьобко та ін.

Управління запасами – доволі складний процес, що передбачає оперативне маневрування ресурсами, матеріалами, деталями, комплектуванням, товарами, готовою продукцією, яке повинно забезпечити безперервність виробництва та збуту [1, с. 748; 2, с. 355; 3, с. 194; 4, с. 251; 5, с. 5, 6; 6, с. 70].

Мета дослідження. На основі опрацьованих літературних джерел та враховуючи всі аспекти важливості наявності запасів на підприємстві та недоцільності їх надлишку, цілями дослідження є обґрунтування необхідності розгляду управління запасами підприємства як конкретної функції менеджменту в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Функціональний підхід стосовно управління запасами передбачає розгляд процесу управління на основі функцій: планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання. Управління запасами як конкретну функцію менеджменту у процесі менеджменту зображено на рис. 1.

Отже, планування запасів полягає у визначенні необхідної кількості ресурсів, матеріалів, комплектування, деталей, готової продукції на певний плановий період. Процес планування необхідно здійснювати послідовно з урахуванням усіх аспектів діяльності підприємства. Необхідно розглядати планування запасів не тільки протягом операційного циклу, але і у довготерміновій перспективі. Варто зазначити, що стратегія діяльності підприємства є чинником безпосереднього впливу на стратегічне планування запасів.

Планування запасів на довготерміновий період варто здійснювати у декілька етапів.

Етап 1. Інформаційне забезпечення стратегічного планування запасів передбачає збір достовірної та об'єктивної інформації зовнішнього та внутрішнього середовища для аналізу. Необхідно врахувати і те, що занадто великий обсяг інформації є істотною перешкодою та вимагає додаткових зусиль і витрат у процесі аналізу. Інформацією, що може використовуватись для аналізу в плануванні запасів є: фінансова звітність, інформація із складських приміщень, виробничих цехів, інформація про конкурентів, від постачальників, досвід закордонних і вітчизняних прогресивних підприємств тощо.

Етап 2. Встановлення місії та цілей організації у плануванні запасів полягає у визначенні чітких причин формування запасів із зазначенням цілей,

¹ Наук. керівник: доц. О.Г. Мельник, д-р екон. наук – НУ "Львівська політехніка"